

UJ MAGYAR TUDOMÁNYOS ÉS IRODALMI HETILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII., Damjanich ucca 35. sz.
III. emelet, 20.

Irodalmi és tudományszertési hetilap

Előfizetési árak:
Egy évre ..... 20 P
Egyes szám ..... 40 fillér

Budapest, 1929. október 6—27.

II. évfolyam 24—27. szám.

Október 6.

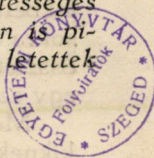
(lpp) *Ha most gyónnunk kellene tisztán, becsületesen és magyarul a nyolcvan esztendő távlatába temetett aradi Tizenháromnak s ha az ünnepi szürkeségbe fulladt toasztok, agyoncsépeelt iskolai szavalatok és október 6-ára előkészített műkönyvek helyett odaállnánk az aradi Tizenhárom fájdalomtól torzult, fölrévíülő arca elé, milyen gyávultan és férfiatlanul tudnánk csak dadogni a harc-ról, ami volt s amelynek már egy emberöltővel ezelőtt be kellett volna fejeződni, ha ebben az országban magyarok, emberek és megújuló Tizenhármak élnek.*

Nyolcvan év távlata nemzetek és fajták életében, — különösen a XIX. század második felétől a mosti időkig — lehet gigászi lendület, egeket hasító akarat haladásában, emberségben, fajták és nemzetek kiteljesítésében, de lehet tehetetlenségbe és negatívumokba züllesztő, emberséget és értéket agyontipró potemkin-erőlködés és iszonyú fojtogatás.

Megkérdezzük hát a nyolcvan év jubileumtoasztos és revücirádás október 6-ának mulásával azoktól, akik itt már jónéhány évzede búsítják a magyar levegőt a Tizenhárom vértanú ünnepies idézgetésével: mit értettek és értenek a magyar szabadságharc győzelmén és bukásán, a magyar örömmön és fájdalomon? Mit látnak eredménynek és mit tettek eredménnyé az elmúlt nyolcvan esztendőből s meg tudják-e egyáltalában mondani: mért halt meg az aradi Tizenhárom?

Tiszta szívvel és tiszta aggyal nézzenek hát önmagukba mindazok, akik gyászdrapériás, végtisztességes megerőltető halálódáik elmondásáról s valójában is pi-toasztjajaikban és szavalataikban egy évre megint letettek nem tudjuk monumentálisan fölépíteni.

ÁRA: 40 FILLÉR

Lakásépítkezés — lakáskérdés

A lakásépítkezés új, nem várt fordulathoz jutott: nagy bérházaknak a mai drága bankkölcsönökkel való építése nem fizeti ki magát. A legújabban épült házakban még az egy-két szobás lakásokat is nehéz kiadni, a három-négy szobás lakások terén pedig valóságos csőf van: tudunk olyan nagy új bérháztömböt, melyben negyven három-négy szobás lakás nem talál egy év óta bérlőre. És pedig azért nem, mert túl drága. A ma szokásos, lakószobánkénti 900—1000 pengős bér négy szobára átszámítva 3600—4000 pengő, amihez központi fűtés esetén még 25%-ot hozzászámítva 4500—5000 pengő, amit ma csak az oly nagyjövedelműek fizethetnek meg, akiknek a négy szoba viszont — kevés.

Az egy-két szobás új lakások pedig alig szolgálják a lakáshiány megoldásának célját, mert egy, — mondjuk négytagu — tisztviselőcsaládnak két szobába összezsúfolva lenni, még mindig lakásmizéria, vagyis — nyomorúság s amellet még így is a lakbérükre reáfizetnek, mert hiszen egy miniszteri tanácsosnak van csak évi 2100—2300 pengő lakbére, egy osztálytanácsosnak 1870—2090 pengő, tehát legalább is osztály- vagy miniszteri tanácsosságot kell ma vaakinak elérnie, hogy új házban egy kétszobás szűk lakásra telhessék neki; a bíróságnál pedig a legrangidősebb törvényszéki bírók juthatnak csak ilyen „tágas” lakáshoz. S ha most figyelembe vesszük, hogy a kerek számban 124.000 tényleges állami (és üzemi) alkalmazott közül a mintegy 2000 pengős évi lakbérrel dotált VI. és V. fizetési osztályban az 1929—30. évi állami költségvetés pontos adataiból kiszámítva, együttvéve csak 2650-en vannak s figyelembe véve az I—IV. fizetési osztályokba sorolt alig 160 tisztviselőt, az eredmény az, hogy a 124.000 tényleges állami alkalmazottból csak 2800 van abban a helyzetben, hogy egy új házban magának maximum egy kétszobás lakást bérelhessen s ugyancsak ez az arány a 109.000 állami (és üzemi nyugdíjassnál is, vagyis a köztisztviselő osztály alig 2.4% = kettő egész $\frac{4}{10}$ -ed százalékának telik mai lakbéréből új kétszobás lakásra, míg a 3—4 szobás lakásokra csak a 160 I—IV. fiz. osztályunak telik, vagyis az összlétszám egy-tized (0.13) %-ának, vagyis kereken egy ezrelékének. Ez pedig egyenesen szörnyőség!

Mondanunk sem kell, hogy a magántisztviselőknél, kiknek túlnyomó nagy része külön lakbért nem is kap, a helyzet még rosszabb. S mindezt azért bocsátottuk

előre, hogy minél élesebben rámutassunk arra, hogy a régi háziurak által oly hön öhajtott lakásfelszabadításról mennyire nem lehet még évekig szó. (Bécsben ma csak a békebeli aranykorona lakbér 20%-át kell fizetni!) annál kevésbé, mert — nem is szólva arról, hogy a régi házak bankterheit a háziurak nevetségesen csekély belértékű papirkoronákkal fizették ki — ök ma a házuk forgalmi értékének 6%-os kamatozását élvezik, de ha a tényleges készpénzbefektetést vizsgáljuk, még ennél is jóval több a jövedelmük. Sőt tovább megyünk, a kérdést alaposan megvizsgálva arra a meggyőződésre kell jutnunk, hogy nem is sok év múlva a régi házak tulajdonosai különösen a nagyobb (s itt csak négy szobára gondolunk) lakások bérével le fognak menni.

A helyzet tehát ma az, hogy a gombamódra épült új nagy bérkaszárnyák a kislakáshiány kérdését nem oldották meg, mert a szegény embereknek s velük a tisztviselő-osztály 98%-ának még a csak kétszobás zug is drága, viszont pedig az új házak 3—4 szobás lakásainak kiadásában teljes krach következett be. Már is olvashatjuk, hogy a nagy új bérházvállalatok ellen kezdenek megindulni a csödédek. Igen sok építető s köztük újabban sok építővállalkozó cég is a teljes vagyonát elveszti és elba és gondolják meg, hogy itt millió magyarok élete nem nyughat, aminthogy nem nyughat az aradi Tizenhárom sem, mert a folytonidézett aradi Tizenhárom is azért szenvedett vértanuhalált, amiért ez a néhánymilliónyi magyar nyomorog, vergődik és küzd a halállal még most is: a magyar életért és szabadságért. Ez a pár milliónyi magyar pedig, mint valami eszelős, keresi a fényt, a kitutat, mert ez a pár milliónyi magyar már nem a halállal akar csatázni, hanem az étellel az emberségért, jóságért, örömért és szabadságért.

Tiszta szívvel és tiszta aggyal, a magyarság ezeréves fájdalomával nekünk nincs más mondanivalónk: piramist építhetnénk már a magyar fájdalomból, harcaink, akarsaink, vitéségünk, emberségünk, jóságunk és tehetségünk elveszejtéséből, piramist, akár az isten nagyságos ölég erőt s közben meztelenre vetköztetve ziláltan, tépetten állhatnánk millió magyarok a primás alján, mint a magyarság lech-mezei torz és csonka vitézei.

LYSOFORM

HAJNAL IPARI RT.
IX., GUBACSI-ÚT 13.

LIZ

parföm-szappan készítményei kiválóak!

Igazán mindennel felér
az a szórakozás, amit
esténként nyújt a

KÉKEGÉR!